

ISSN 2518-1726 (Online),
ISSN 1991-346X (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің

Х А Б А Р Л А Р Ы

ИЗВЕСТИЯ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
Қазақстан Ұлттық академиясының
им. аль-Фараби

N E W S

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
Al-Farabi
Kazakh National University

SERIES PHYSICO-MATHEMATICAL

2 (336)

MARCH – APRIL 2021

PUBLISHED SINCE JANUARY 1963

PUBLISHED 6 TIMES A YEAR

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that News of NAS RK. Series physico-mathematical journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of News of NAS RK. Series of chemistry and technologies in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential content of chemical sciences to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы "ҚР ҰҒА Хабарлары. Физикалық-математикалық сериясы" ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабарлары. Химия және технология сериясы Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді химиялық ғылымдар бойынша контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Известия НАН РК. Серия физико-математическая» был принят для индексирования в Emerging Sources Citation Index, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Известия НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному контенту по химическим наукам для нашего сообщества.

Б а с р е д а к т о р
ф.-м.ғ.д., проф., ҚР ҰҒА академигі
Ғ.М. Мұтанов

Р е д а к ц и я а л қ а с ы:

Асанова А.Т. проф. (Қазақстан)
Бошкаев К.А. PhD докторы (Қазақстан)
Байгунчечков Ж.Ж. проф., академик (Қазақстан)
Quevedo Hernando проф. (Мексика)
Жүсіпов М.А. проф. (Қазақстан)
Ковалев А.М. проф., академик (Украина)
Калимолдаев М.Н. проф., академик (Қазақстан)
Михалевич А.А. проф., академик (Белорусь)
Мырзакулов Р. проф., академик (Қазақстан)
Рамазанов Т.С. проф., академик (Қазақстан)
Такибаев Н.Ж. проф., академик (Қазақстан), бас ред. орынбасары
Тигиняну И. проф., академик (Молдова)
Уалиев З.Г. проф., чл.-корр. (Қазақстан)
Харин С.Н. проф., академик (Қазақстан)

«ҚР ҰҒА Хабарлары. Физика-математикалық сериясы».

ISSN 2518-1726 (Online), ISSN 1991-346X (Print)

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.).
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде
14.02.2018 ж. берілген № **16906-Ж** мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *физика-математика ғылымдары және ақпараттық
технологиялар саласындағы басым ғылыми зерттеулерді
жариялау.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28; 219 бөл.;
тел.: 272-13-19; 272-13-18

<http://physics-mathematics.kz/index.php/en/archive>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаева көш., 75.

Главный редактор
д.ф.-м.н., проф. академик НАН РК
Г.М. Мутанов

Редакционная коллегия:

Асанова А.Т. проф. (Казахстан)
Бошкаев К.А. доктор PhD (Казахстан)
Байгунчеков Ж.Ж. проф., академик (Казахстан)
Quevedo Hernando проф. (Мексика)
Жусупов М.А. проф. (Казахстан)
Ковалев А.М. проф., академик (Украина)
Калимолдаев М.Н. проф., академик (Казахстан)
Михалевич А.А. проф., академик (Беларусь)
Мырзакулов Р. проф., академик (Казахстан)
Рамазанов Т.С. проф., академик (Казахстан)
Такибаев Н.Ж. проф., академик (Казахстан), зам. гл. ред.
Тигиняну И. проф., академик (Молдова)
Уалиев З.Г. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Харин С.Н. проф., академик (Казахстан)

«Известия НАН РК. Серия физика-математическая».

ISSN 2518-1726 (Online), ISSN 1991-346X (Print)

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций Республики Казахстан № 16906-Ж, выданное 14.02.2018 г.

Тематическая направленность: *публикация приоритетных научных исследований в области физико-математических наук и информационных технологий.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28; ком. 219; тел.: 272-13-19; 272-13-18

<http://physics-mathematics.kz/index.php/en/archive>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief
doctor of physics and mathematics, professor, academician of NAS RK
G.M. Mutanov

Editorial board:

Asanova A.T. prof. (Kazakhstan)
Boshkayev K.A. PhD (Kazakhstan)
Baigunchekov Zh.Zh. prof., akademik (Kazakhstan)
Quevedo Hemando prof. (Mexico)
Zhusupov M.A. prof. (Kazakhstan)
Kovalev A.M. prof., academician (Ukraine)
Kalimoldaev M.N. prof., akademik (Kazakhstan)
Mikhalevich A.A. prof., academician (Belarus)
Myrzakulov R. prof., akademik (Kazakhstan)
Ramazanov T.S. prof., akademik (Kazakhstan)
Takibayev N.Zh. prof., academician (Kazakhstan), deputy editor in chief.
Tiginyanu I. prof., academician (Moldova)
Ualiev Z.G. prof., chl.-korr. (Kazakhstan)
Kharin S.N. prof., academician (Kazakhstan)

News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Physical-mathematical series.

ISSN 2518-1726 (Online), ISSN 1991-346X (Print)

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan **No. 16906-Ж**, issued on 14.02.2018.

Thematic scope: *publication of priority research in the field of physical and mathematical sciences and information technology.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, Almaty, 050010, tel. 272-13-19; 272-13-18

<http://physics-mathematics.kz/index.php/en/archive>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2021

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str., Almaty.

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
PHYSICO-MATHEMATICAL SERIES

ISSN 1991-346X

Volume 2, Number 336 (2021), 179 – 184

<https://doi.org/10.32014/2021.2518-1726.39>

UDC 514.83, 514.84, 51-71, 51-73

MPHTI 27.31.21, 27.35.00, 27.33.17

Zh. B. Umurzhakhova¹, M. D. Koshanova², Zh. Pashen¹, K. R. Yesmakhanova¹

¹L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan;

²Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Turkistan, Kazakhstan.

E-mail: zhumurzhakhova@gmail.com, maira.koshanova@ayu.edu.kz, janbotapashen@mail.ru,
kryesmakhanova@gmail.com

QUASICLASSICAL LIMIT OF THE SCHRÖDINGER-MAXWELL-BLOCH EQUATIONS

Abstract. The study of integrable equations is one of the most important aspects of modern mathematical and theoretical physics. Currently, there are a large number of nonlinear integrable equations that have a physical application. The concept of nonlinear integrable equations is closely related to solitons. An object being in a nonlinear medium that maintains its shape at moving, as well as when interacting with its own kind, is called a soliton or a solitary wave. In many physical processes, nonlinearity is closely related to the concept of dispersion. Soliton solutions have dispersionless properties. Connection with the fact that the nonlinear component of the equation compensates for the dispersion term.

In addition to integrable nonlinear differential equations, there is also an important class of integrable partial differential equations (PDEs), so-called the integrable equations of hydrodynamic type or dispersionless (quasiclassical) equations [1-13]. Nonlinear dispersionless equations arise as a dispersionless (quasiclassical) limit of known integrable equations. In recent years, the study of dispersionless systems has become of great importance, since they arise as a result of the analysis of various problems, such as physics, mathematics, and applied mathematics, from the theory of quantum fields and strings to the theory of conformal mappings on the complex plane. Well-known classical methods of the theory of intrinsic systems are used to study dispersionless equations.

In this paper, we present the quasiclassical limit of the system of (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch (NLS-MB) equations. The system of the NLS-MB equations is one of the classic examples of the theory of nonlinear integrable equations. The NLS-MB equations describe the propagation of optical solitons in fibers with resonance and doped with erbium. And we will also show the integrability of the quasiclassical limit of the NLS-MB using the obtained Lax representation.

Key words. Dispersionless integrable system, quasiclassical limit, Schrödinger-Maxwell-Bloch equations, Lax pair.

Introduction

The study of the integration of nonlinear equations and systems dominates one of the main places in theoretical and mathematical physics. Such equations have physical applications that multiply interest in similar studies. At the present time there are a lot of nonlinear integrable equations describing different phenomena in different fields of physics.

The system of the (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations obtained by A.I. Maimistov and E.A. Manykin [14] and were studied by different scientists [15-17].

The studied system of the (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations reads as

$$iq_t + q_{xx} + 2|q|^2 q - 2ip = 0, \quad (1)$$

$$p_x - 2i\omega_0 p - 2\eta q = 0, \quad (2)$$

$$\eta_x + q\bar{p} + \bar{q}p = 0, \quad (3)$$

where x and t are the normalized distance and time, respectively; $q(x, t)$ is the slowly varying envelope axial field, $p(x, t)$ is the measure of the polarization of the resonant medium, $\eta(x, t)$ represents the extent of the population inversion, ω_0 is a constant corresponding to the frequency. q, p are complex variable functions, and η is a real variable function, ω_0 is real constant. q_t, q_{xx}, p_x and η_x are partial derivatives with respect to variables x and t , i is an imaginary unit, $\bar{q}$ and $\bar{p}$ are complex conjugates of q and p quantities, respectively.

The system of the (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations is completely integrable by the inverse scattering transformation (IST) [18]. It is known that the IST makes use of the Lax equations to solve such systems. Lax pair for the system of the (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations (1)-(3) has the form

$$\Phi_x = U\Phi, \quad (4)$$

$$\Phi_t = V\Phi, \quad (5)$$

where the matrices U and V have the form

$$U = -\lambda\sigma_3 + U_0, \quad (6)$$

$$V = -2\sigma_3\lambda^2 + 2\lambda U_0 + V_0 + \frac{1}{\lambda + \omega_0}V_{-1}. \quad (7)$$

Here U_0, V_0, V_{-1} depend on q, p, η functions and U_0, V_0, V_{-1} are 2×2 matrices

$$U_0 = \begin{pmatrix} 0 & q \\ -\bar{q} & 0 \end{pmatrix}, \quad \sigma_3 = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}, \quad (8)$$

and λ is the complex eigenvalue parameter (constant).

Quasiclassical limit of the system of (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations.

To find the quasiclassical limit of the given system, we use the following change of variables $x \rightarrow \varepsilon x, t \rightarrow \varepsilon t$, where ε is a constant [13, 19-21]. Then, the partial derivatives will change as

$$\frac{\partial}{\partial t} \rightarrow \varepsilon \frac{\partial}{\partial t}, \quad \frac{\partial}{\partial x} \rightarrow \varepsilon \frac{\partial}{\partial x}.$$

Taking into account the change of variables, the equations (1)-(3) has the next form

$$i\varepsilon q_t + \varepsilon^2 q_{xx} + 2|q|^2 q - 2ip = 0, \quad (9)$$

$$\varepsilon p_x - 2q\eta - 2i\omega_0 p = 0, \quad (10)$$

$$\varepsilon \eta_x + q\bar{p} + \bar{q}p = 0. \quad (11)$$

Now we enter the scale transformation in the forms of q, p and η

$$q = \sqrt{u}e^{\frac{i}{\varepsilon}S}, \quad p = i\sqrt{uw}e^{\frac{i}{\varepsilon}S}, \quad \eta = \sqrt{1-uw}, \quad (12)$$

where $u = u(x, t)$, $w = w(x, t)$ are real functions, p and η are related as $\eta^2 + |p|^2 = 1$. Further, to calculate all the terms of the nonlinear system (9)-(11), we differentiate equation (12) with respect to the variables x and t .

$$q_t = \left(\frac{u_t}{2\sqrt{u}} + \frac{i}{\varepsilon} S_t \sqrt{u} \right) e^{\frac{i}{\varepsilon} S}, \quad q_x = \left(\frac{u_x}{2\sqrt{u}} + \frac{i}{\varepsilon} S_x \sqrt{u} \right) e^{\frac{i}{\varepsilon} S}, \quad (13)$$

$$q_{xx} = \left\{ \left(\left(\frac{u_x}{2\sqrt{u}} \right)_x - \frac{S_x^2 \sqrt{u}}{\varepsilon^2} \right) + \frac{i}{\varepsilon} \left(S_{xx} \sqrt{u} + \frac{S_x u_x}{\sqrt{u}} \right) \right\} e^{\frac{i}{\varepsilon} S}, \quad (14)$$

$$p_x = \left(i(\sqrt{uw})_x - \frac{S_x}{\varepsilon} \sqrt{uw} \right) e^{\frac{i}{\varepsilon} S}, \quad \eta_x = -\frac{(uw)_x}{2\sqrt{1-uw}}. \quad (15)$$

Substituting formula (13)-(15) into system (9)-(11) and collecting the coefficients of different powers of ε we get the system of equation

$$u_t + 2(vu)_x = 0, \quad (16)$$

$$v_t + (v^2 - 2u - 2\sqrt{w})_x = 0, \quad (17)$$

$$w_x - \frac{v_x w}{2\omega_0 - v} = 0, \quad (18)$$

where $v = S_x$. Thus, system of equations (16)-(18) is the quasiclassical (or dispersionless) limit of the system of the (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations.

Lax pair of the system of the (1+1)-dimensional dispersionless Schrödinger-Maxwell-Bloch equations. To construct Lax pair of the system of the dispersionless (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations (16)-(18), at first we note that the function Φ in Lax pair (4)-(5) can be written as $\Phi = (\psi_1, \psi_2)^T$. Let's consider the system of differential equations with respect to variable x :

$$\psi_{1x} = i\lambda \psi_1 + q \psi_2, \quad (19)$$

$$\psi_{2x} = -\bar{q} \psi_1 + i\lambda \psi_2, \quad (20)$$

and variable t , respectively.

$$\psi_{1t} = \left(-2i\lambda^2 + i|q|^2 + \frac{i}{\lambda + \omega_0} \eta \right) \psi_1 + \left(2\lambda q + iq_x - \frac{i}{\lambda + \omega_0} p \right) \psi_2, \quad (21)$$

$$\psi_{2t} = \left(-2\lambda \bar{q} + i\bar{q}_x - \frac{i}{\lambda + \omega_0} \bar{p} \right) \psi_1 + \left(2i\lambda^2 - i|q|^2 - \frac{i}{\lambda + \omega_0} \eta \right) \psi_2. \quad (22)$$

Then using transformation similar to previous section

$$\psi_1 = e^{\frac{i}{\varepsilon}[F+\lambda x]}, \quad \psi_2 = \xi e^{\frac{i}{\varepsilon}[F+\lambda x-S]}, \quad (23)$$

where $S = \partial_x^{-1} v$ and F , $v(x, t)$, ξ are real functions. We obtain the equivalent relations to differential systems (19)-(22)

$$\varepsilon \psi_{1x} = -i\lambda \psi_1 + q \psi_2, \quad (24)$$

$$\varepsilon \psi_{2x} = -\bar{q} \psi_1 + i\lambda \psi_2, \quad (25)$$

$$\varepsilon \psi_{1t} = \left(-2i\lambda^2 + i|q|^2 + \frac{i}{\lambda + \omega_0} \eta \right) \psi_1 + \left(2\lambda q + i\varepsilon q_x - \frac{i}{\lambda + \omega_0} p \right) \psi_2, \quad (26)$$

$$\varepsilon \psi_{2t} = \left(-2\lambda \bar{q} + i\varepsilon \bar{q}_x - \frac{i}{\lambda + \omega_0} \bar{p} \right) \psi_1 + \left(2i\lambda^2 + i|q|^2 - \frac{i}{\lambda + \omega_0} \eta \right) \psi_2. \quad (27)$$

We differentiate (23) with respect to variables x and t :

$$\psi_{1x} = \frac{i}{\varepsilon} [F_x + \lambda] e^{\frac{i}{\varepsilon} [F + \lambda x]}, \quad \psi_{2x} = \left\{ \xi_x + \frac{i\xi}{\varepsilon} [F_x + \lambda - S_x] \right\} e^{\frac{i}{\varepsilon} [F + \lambda x - S]}, \quad (28)$$

$$\psi_{1t} = \frac{i}{\varepsilon} F_t e^{\frac{i}{\varepsilon} [F + \lambda x]}, \quad \psi_{2t} = \left\{ \xi_t + \frac{i\xi}{\varepsilon} [F_t - S_t] \right\} e^{\frac{i}{\varepsilon} [F + \lambda x - S]}. \quad (29)$$

Now by equating the expressions (19)-(22) and (28)-(29), and collecting the coefficients of different powers of ε we get the next equations

$$p + 2\lambda - \frac{u}{p - v} = 0, \quad (30)$$

$$p_t - \left(\frac{u(p + 2\lambda - 2v)}{p - v} \right)_x - \frac{1}{\lambda + \omega_0} \left(\sqrt{1 - uw} - \frac{u\sqrt{w}}{p - v} \right)_x = 0, \quad (31)$$

where $p = F_x$. Finally, last equations (30) and (31) are the Lax pair of the system of the (1+1)-dimensional quasiclassical (dispersionless) Schrödinger-Maxwell-Bloch equations.

Conclusions. In this paper, we considered the system of (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations, which are integrable by IST method. The quasiclassical limit of the system of (1+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equations were obtained using the scale transformation. Also we presented its Lax representation, which proves its integrability. The resulting model can be used to describe quantum-optical phenomena in the absence of dispersive properties of the medium.

Acknowledgements

This work was supported by the Ministry of Education and Science of Kazakhstan under grants AP08856912.

Ж. Б. Умурзахова, М. Д. Кошанова, Ж. Пашен, К. Р. Есмаханова

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан;
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қаласы, Қазақстан

ШРЕДИНГЕР-МАКСВЕЛЛ-БЛОХ ТЕҢДЕУІНІҢ КВАЗИКЛАССИКАЛЫҚ ШЕГІ

Аннотация. Интегралданатын теңдеулерді зерттеу қазіргі математикалық және теориялық физиканың маңызды аспектілерінің бірі болып табылады. Қазіргі уақытта физикалық қолдануға ие сызықтық емес интегралданатын теңдеулер саны өте көп. Сызықтық емес интегралданатын теңдеулер ұғымы солитонмен

тығыз байланысты. Сызықтық ортада пайда болатын, қозғалу кезінде, сондай-ақ өзі тәріздес түрлермен әрекеттесу кезінде пішінін сақтайтын нысан солитон немесе оңашаланған толқын деп аталады. Көптеген физикалық процестерде сызықтық емес дисперсия ұғымымен тығыз байланысты. Солитондық ерітінділер дисперсиясыз қасиетке ие. Теңдеудің сызықтық емес компоненті дисперсия мүшесінің орнын толтыратындығына байланыс.

Интегралданатын сызықтық емес дифференциалдық теңдеулерден басқа, гидродинамикалық типтегі немесе дисперсиясыз теңдеулер деп аталатын интегралданатын дербес дифференциалдық теңдеулердің маңызды класы да бар. Сызықты емес дисперсиясыз теңдеулер белгілі интегралданатын теңдеулердің дисперсиясыз (квазиклассикалық) шегі ретінде туындайды. Соңғы жылдары дисперсиясыз жүйелерді зерттеу үлкен маңызға ие болды, өйткені олар физика, математика және қолданбалы математика, кванттық өрістер мен шектер теориясынан бастап комплексті жазықтықтағы конформды кескіндер сияқты әр түрлі мәселелерді талдау нәтижесінде пайда болды. Дисперсиясыз теңдеулерді зерттеу үшін белгілі жүйелер теориясының классикалық әдістері қолданылады.

Бұл жұмыста біз $(1+1)$ өлшемді Шредингер-Максвелл-Блох теңдеулер жүйесінің дисперсиясыз шегін ұсынамыз. Шредингер-Максвелл-Блох теңдеуі - сызықтық емес интегралданатын теңдеулер теориясының классикалық мысалдарының бірі. Шредингер-Максвелл-Блох теңдеуі оптикалық солитондардың резонансты және эрбиймен қосылатын талшықтарда таралуын сипаттайды. Алынған Лакс бейнесін пайдаланып, біз Шредингер-Максвелл-Блох теңдеулер жүйесінің квазиклассикалық (дисперсиясыз) шегі интегралдылығын көрсетеміз.

Түйін сөздер. Дисперсиясыз интегралданатын жүйе, квазиклассикалық шегі, Шредингер-Максвелл-Блох теңдеулері, Лакс жұбы.

Ж. Б. Умурзахова, М. Д. Кошанова, Ж. Пашен, К. Р. Есмаханова

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан;
Международный казахско-турецкий университет имени Ходжи Ахмеда Ясави, Туркистан, Казахстан

КВАЗИКЛАССИЧЕСКИЙ ПРЕДЕЛ УРАВНЕНИЙ ШРЕДИНГЕРА-МАКСВЕЛЛА-БЛОХА

Аннотация. Исследование интегрируемых уравнений является одним из важнейших аспектов современной математической и теоретической физики. В настоящее время существует большое количество нелинейных интегрируемых уравнений, которые имеют физическое приложение. Понятие нелинейных интегрируемых уравнений тесно связано с солитоном. Объект, возникающий в нелинейной среде, сохраняющий форму при движении, а также при взаимодействии с себе подобными, называется солитоном или уединенной волной. Во многих физических процессах нелинейность тесно связана с понятием дисперсий. Солитонные решения обладают бездисперсионным свойством, в связи с тем, что нелинейный компонент уравнения компенсирует дисперсионный член.

Помимо интегрируемых нелинейных дифференциальных уравнений существует также важный класс интегрируемых уравнений в частных производных, так называемые интегрируемые уравнения гидродинамического типа или бездисперсионные уравнения. Нелинейные бездисперсионные уравнения возникают как бездисперсионный (квазиклассический) предел известных интегрируемых уравнений. В последние годы большое значение приобретает изучение бездисперсионных систем, поскольку они возникают в результате анализа различных проблем, таких как физика, математика и прикладная математика, от теории квантовых полей и струн до теории конформных отображений на комплексной плоскости. Для изучения бездисперсионных уравнений используются хорошо известные классические методы теории интегрируемых систем.

В данной работе представлен бездисперсионный предел системы $(1+1)$ -мерных уравнений Шредингера-Максвелла-Блоха. Уравнение Шредингера-Максвелла-Блоха является одним из классических примеров теории нелинейных интегрируемых уравнений. Уравнение Шредингера-Максвелла-Блоха описывает распространение оптических солитонов в волокнах с резонансными и легированными эрбием. Также покажем интегрируемость бездисперсионного предела УШМБ с помощью полученного представления Лакса.

Ключевые слова: бездисперсионная интегрируемая система, квазиклассический предел, уравнения Шредингера-Максвелла-Блоха, пара Лакса.

Information about authors:

Umurzakhova Zhanar Bapakhovna, L.N. Gumilyov Eurasian National University, PhD student
zhbumurzakhova@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2461-6964>;

Koshanova Maira Danebekovna, Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, candidate of technical sciences, associated professor koshanova@ayu.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0002-1377-4633>;

Pashen Zhanbota, L.N. Gumilyov Eurasian National University, candidate for a master's degree, janbotapashen@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3751-3278>;

Yesmakhanova Kuralay Ratbaykyzy, L.N. Gumilyov Eurasian National University, candidate of physico-mathematical sciences, associated professor, kryesmakhanova@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4305-5939>

REFERENCES

- [1] Konopelchenko B.G., Martinez Alonso L. (2002) Nonlinear dynamics in the plane and integrable hierarchies of infinitesimal deformations. *Stud. Appl. Math.* 109, Number 4(2002), Pp.313-336. (in Eng).
- [2] Chang J.H., Tu M.H. (2000) On the Miura map between the dispersionless KP and dispersionless modified KP hierarchies, *J. Math. Phys.* 41(2000), 5391-5406 (in Eng).
- [3] Strachan I.A.B.(1995) The Moyal bracket and dispersionless limit of the KP hierarchy, *J. Phys., Math. Gen.*, 28(1995), PP.1967-1975. (in Eng) doi:10.1088/0305-4470/28/7/018
- [4] Zakharov V.E.91994) Dispersionless limit of integrable systems in 2+1-dimensions, in *Singular limits of dispersive waves.* (Ercolani N.M. et al.,Eds.). Plenum, New York, 1994. P.165-174. (in Eng).
- [5] Carroll R., Kodama Y. (1995) Solutions of the dispersionless Hirota equations. *J. Phys. A* 28 (1995), Number 22 PP. 6373-6387. (in Eng) arXiv:hep-th/9506007v1
- [6] Kuperschmidt B.A. (1990) The quasiclassical limit of the modified KP hierarchy. *J. Phys., Math. Phys.* V. 23 (1990) PP.871-886
- [7] Krichever I.M. The dispersionless Lax equations and topological minimal models. *Commun. Math. Phys.* Volume 143(1992). PP.415-429 (in Eng).
- [8] Kodama Y. (1990) Solutions of the dispersionless Toda equation. *Phys. Lett. A* 147(1990). PP. 447-482 (in Eng)
- [9] Lax P.D., Levermore C.D. (1983) The small dispersion limit on the Korteweg-de Vries equation. *Commun. Pure Appl. Math* 36(1983). 253-290, 571-593, 809-830 (in Eng) doi.org/10.1002/cpa.3160360503
- [10] Gibbons J., Kodama Y. (1991) Solving dispersionless Lax equations, *Singular limits of dispersive waves* (Lyon, 1991). NATO Adv. Sci. Inst. Ser. B Phys., Plenum, New York, V. 320 (1994), PP. 61–66. (in Eng).
- [11] Takasaki K. Dispersionless Toda hierarchy and two-dimensional string theory. *Comm. Math. Phys.* 170 (1995), Number 1, PP. 101–116. (in Eng) doi: 10.1007/BF02099441
- [12] Yesmakhanova K., Nugmanova G., Shaikhova G., Bekova G., Myrzakulov R.(2020) Coupled dispersionless and generalized Heisenberg ferromagnet equations with self-consistent sources: Geometry and equivalence. *International Journal of Geometric Methods in Modern Physics.* V. 17, Number 7 (2020), 2050104 (in Eng) doi:10.1142/S0219887820501042
- [13] Myrzakulova Zh., Myrzakulov R. (2019) Dispersionless Limits of Some Integrable Equations. (in Eng) arXiv:1902.07806
- [14] Maimistov A. I., Manykin E.A. (1983) Propagation of ultra short optical pulses in resonant non-linear light guides, *Journal of Experimental and Theoretical Physics.* V. 58, Number 4(1983), P. 685 (in Eng).
- [15] Yesmakhanova K., Umurzakhova Zh., Shaikhova G. (2020) Soliton Surface for the (1+1)-Dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch Equation. *Twenty First International Conference on Geometry, Integrability and Quantization*, Varna, Bulgaria, Editors Avangard Prima, Sofia 2020, Pp. 320–327 (in Eng) doi: 10.7546/giq-21-2020-320-327
- [16] Shaikova G., Yesmakhanova K., Bekova G. (2017) Conservation laws of the Hirota-Maxwell-Bloch system and its reductions. *Journal of Physics Conference Series.* Volume 936(2017), 012098. (in Eng.) <https://doi.org/10.1088/1742-6596/936/1/012098>
- [17] Run Zhou, Hui-Qin Hao, Rong-Rong Jia (2018) New soliton solutions for the (2+1)-dimensional Schrödinger-Maxwell-Bloch equation. *Superlattices and Microstructures.* V. 113 (2018) P. 409-418. (in Eng.) <https://doi.org/10.1016/j.spmi.2017.11.019>
- [18] Ablowitz M.J., Segur H. (1981) *Solitons and the Inverse Scattering Transform.* SIAM, Philadelphia. (in Eng) ISBN: 0-89871-477-X
- [19] Myrzakulova Zh., Myrzakul Sh. (2020) Gauge equivalence between the Γ -spin and (2+1)-dimensional two-component nonlinear Schrodinger equation. *News of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.* Volume 2, Number 330 (2020), Pp.112–119. (in Eng) doi.org/10.32014/2020.2518-1726.22
- [20] Zhassaybayeva M. B., Yesmakhanova K.R. (2019) Soliton solution for the (2+1)-dimensional integrable Fokas-Lenells equation. *News of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.* Volume 6, Number 328(2019), PP.138-145 (in Eng) doi.org/10.32014/2019.2518-1726.80
- [10] Sergazina A., Yesmakhanova K., Yerzhanov K., Tungushbaeva D. (2017) Darboux transformation for the (1+1)-dimensional nonlocal focusing nonlinear Schrodinger equation. *News of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.* V. 6, Number 316 (2017), PP.14-21 (in Eng).
- [21] Yesmakhanova K., Myrzakulova Zh.R. (2019) Dispersionless Limits of Ma Equations. *Journal of Mathematics, Mechanics, Computer Science,* N.2(102) (2019). PP. 12-20. (in Eng). ISSN 1563–0277, eISSN 2617–4871

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

(Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайтах:

www.nauka-nanrk.kz

<http://physics-mathematics.kz/index.php/en/archive>

ISSN 2518-1726 (Online), ISSN 1991-346X (Print)

Редакторы: *М. С. Ахметова, Д. С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*
Верстка на компьютере *А.М. Кульгинбаевой*

Подписано в печать 15.04.2021.
Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
11,6 п.л. Тираж 300. Заказ 2.